

Motion till riksdagen 2021/22:4318

av **Kristina Axén Olin m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2021/22:51 En sammanhållen utbildning för nyanlända som har utbildningsplikt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag till regeringen att återkomma med en utvärdering om schablonfinansieringen och de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att besluta att den kommunala vuxenutbildningen måste erbjudas för gymnasieelever som behöver komplettera ämnen i enlighet med motionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste säkerställa att Arbetsförmedlingens arbete med sanktioner i form av utebliven ersättning fungerar effektivt för att utbildningsplikten ska fungera och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder som stärker kontrollen och som innebär att fler som behöver en utbildning också går en utbildning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att alla som har utbildningsplikt har aktiviteter på heltid och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Moderaterna är i princip positiva till idén om sammanhållen utbildning för nyanlända som omfattas av utbildningsplikt. Det är viktigt för de nyanlända som står längre ifrån arbetsmarknaden att det tas ett bättre helhetsgrepp för en fungerande etablering.

Vi moderater ser dock att det finns en uppenbar risk för undanträngningseffekter där regeringens förslag kan leda till att kommunernas övriga kommunala vuxenutbildning blir lidande. Gymnasieelever som i dag saknar betyg i något eller några ämnen eller elever som behöver komplettera en examen, måste erbjudas möjlighet till detta. Redan i dag saknar många kommuner platser för detta uppdrag, vilket är oacceptabelt.

Inte minst efter pandemin befaras ett ökat behov av möjlighet för gymnasieelever att läsa om kurser vid kommunal vuxenutbildning.

Moderaterna anser därför att en tydlig konsekvensanalys av ny skyldighet för kommunerna måste tas fram tillsammans med en ekonomisk analys av konsekvensen för kommunerna tillsammans med en utredning kring hur nuvarande schablonersättning fungerar. Utbildning är en förutsättning för att få ett arbete och klara sin egen försörjning. Enligt migrationsöverenskommelsen 2015 ska nyanlända som saknar grundskoleutbildning omfattas av utbildningsplikt. Det innebär att denna grupp förses med grundläggande och avgörande kunskaper för att kunna ta sig in på svensk arbetsmarknad. En form av utbildningsplikt har visserligen införts, men resultatet är hittills blygsamt. Endast omkring 10 procent av dem som omfattas av plikten går en reguljär utbildning. Samtidigt saknar över hälften av deltagarna i etableringsprogrammet en gymnasieutbildning, som ofta är en förutsättning för att få ett jobb och bli självförsörjande.

En viktig anledning är att Arbetsförmedlingen har uppvisat brister i att förmå personer som omfattas av plikten att faktiskt söka, påbörja och slutföra utbildningar. Flera rapporter visar på brister i Arbetsförmedlingens arbete med att vidta sanktioner om individen inte söker eller går den utbildning som anvisats. För att utbildningsplikten ska fungera bättre måste regeringen säkerställa att Arbetsförmedlingens arbete med sanktioner i form av utebliven ersättning fungerar effektivt. Att anstränga sig för att bli anställningsbar ska vara en förutsättning för att fortsatt kunna uppbära etableringsersättning.

I propositionen framgår att det pågår ett arbete med att se över möjligheterna till informationsöverföring mellan kommuner och Arbetsförmedlingen i syfte att stärka kontrollen, undvika risker för felaktiga utbetalningar och att fler ska gå utbildningar.

Skolverket och Arbetsförmedlingen föreslog gemensamt den 15 november 2021 (Arbetsförmedlingen: Af-2021/0016 1565 och Skolverket: 2021:2017) en rad åtgärder för att stärka sådant informationsutbyte – och som skulle motverka många av de hinder som finns i dag för en effektiv kontroll. Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder som stärker kontrollen och som innebär att fler som behöver en utbildning också går en utbildning.

Undervisningstiden är satt till 23 timmar i veckan, vilket är mindre än heltid. Moderaterna anser att alla nyanlända ska ägna motsvarande heltid åt att göra sig anställningsbara. Det är därför viktigt med ett fungerande samspel mellan kommuner och Arbetsförmedlingen för att säkerställa att resterande tid ägnas åt aktiviteter som för individer närmare ett jobb och självförsörjning. Arbetsförmedlingen lyfter också fram att det finns en otydlighet kring hur den garanterade undervisningstiden förhåller sig till det heltidsvillkor som gäller för deltagare inom arbetsmarknadspolitiska program. Moderaterna anser att regeringen bör säkerställa att alla som har utbildningsplikt har aktiviteter på heltid.

Kristina Axén Olin (M)

Lars Püß (M)

Noria Manouchi (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)